

СТЕНОГРАМА

засідання Комітету з питань економічного розвитку

18 березня 2024 року

Веде засідання голова Комітету НАТАЛУХА Д.А.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, давайте... Я перепрошую, що вас переб'ю, Давайте, напевно розпочнемо.

КИСИЛЕВСЬКИЙ Д.Д. Да, да, Дмитре Андрійовичу, це ми так, це фонова музика.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Насправді дуже цікава дискусія. Я думаю, що, можливо, ми взагалі зробимо окрему нараду комітету з усіма питаннями, які виникли у колег, не лише з нашого комітету, щодо індустріальних парків і їх роботи в умовах воєнного стану. Бо з цими поїздками ця популяризація відбувається, і це супер. Це насправді дуже круто, тому що це результати нашої роботи. Тому, Дмитре Давидовичу, велика подяка, що ви якби продовжуєте цим займатися.

КИСИЛЕВСЬКИЙ Д.Д. Це наше спільне досягнення. Я думаю, ми всі цим маємо пишатись, бо ми всім комітетом до цього стільки зусиль доклали.

ГОЛОВУЮЧИЙ. 100 відсотків. Супер, супер, друзі!

Тоді, якщо дозволите, давайте тоді розпочнемо, бо в нас тут Тарас Андрійович і інші колеги на зв'язку. Я всіх вітаю!

Отже, у нас сьогодні такий комітет дискусійного формату більше, переважно якраз стосується процесів економічних, але не щодо проектів законів, а щодо можливості напрацювати певні законодавчі рішення відповідно до ситуації в Україні.

У нас запрошено Міністерство економіки, є Тарас Андрійович Качка з інформацією щодо ситуації довкола Польщі і взагалі нашої європейської інтеграції і торгівельних аспектів. І в цьому контексті порядок денний, який вам запропонований, виглядає наступним чином. Тобто в нас були три проекти законів зареєстровані, які стосуються якраз торгівельного аспекту щодо демпінгового імпорту, субсидованого імпорту і щодо захисних заходів, вони передбачалися в календарі законотворчому в програмі

законотворчої роботи. Поступило прохання від Міністерства економіки якраз їх зняти з плану законодавчої роботи.

І відповідно до цього, я думаю, що логічно було би спочатку надати Тарасу Андрійовичу можливість виступити і пояснити логіку, пояснити якийсь план дій і після цього прийняти рішення комітету щодо цих трьох законопроектів.

РУЩИШИН Я.І. Пане голово, а порядок денний не треба затвердити?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да-да-да, я просто якраз хотів би поміняти...

РУЩИШИН Я.І. Місцями порядок розгляду питань.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Абсолютно. Тобто я би почав з Тараса Андрійовича, з торгівлі між Україною та державами-членами ЄС, виклики і можливості для подальшої співпраці. Після цього перейшов би до розгляду 4132, 4133, 4134 проектів законів. І після цього щодо затвердження рекомендацій слухань у Верховній Раді з питань економічного розвитку на тему: "Пріоритети та виклики діяльності малого та середнього бізнесу в контексті відновлення України", проведених 7 лютого 2024 року. І потім останнім пунктом "Різне". Якщо не буде заперечень, колеги, саме в такому...

КОЛТУНОВИЧ О.С. Будуть.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будуть. Будь ласка, тоді, Олександр Сергійович, вам слово.

КОЛТУНОВИЧ О.С. Дивіться, Дмитро Андрійович, ми з вами неодноразово піднімали питання, я погоджуюсь щодо змін в переліку питань порядку денного розгляду, це логічно, але ми неодноразово з вами погоджували, і я піднімав це питання, щодо ситуації, яка є у нас в зовнішньоекономічній діяльності з країнами Європейського Союзу. Піднімав завжди два питання, це, що стосується ембарго і це стосується транспортної блокади. Сьогодні заслуховувати інформацію про ситуацію, ну, ми можемо дуже точно. Нас цікавлять конкретні кроки, які необхідно зробити нам з точки зору співпраці з а) Європейським парламентом, ми ж там можемо працювати з комітетами відповідними профільними Європарламенту, можемо також напрацювати відповідні проекти рішень. Перше.

Друге. Так само всередині у нас Верховна Рада України може розглядати не тільки ж проекти постанов, але й конкретні проекти законів, які ми можемо запропонувати для того, щоб врегулювати це питання. Плюс є окремі положення і норми України в рамках міжнародних договорів, це в рамках підписаної економічної частини Угоди про асоціацію і в рамках з Угоди СОТ.

Тобто давайте конкретні кроки, будемо розглядати інструменти, що ми можемо зробити в короткий час для того, щоб це врегулювати. Тому що бездіяльність уряду і в тому числі тих представників, які там займаються і з інших міністерств і які сьогодні не представлені, це і Мінсільського господарства, Мінтранспорту, вона призвела до того, що ми приводили вам ці дані, у нас є втрати по експорту, втрати по надходженню від митниці і так далі, і так далі.

Тому, на мій погляд, фундаментальне питання: нас цікавить не стільки ситуація, яка є і якісь побажання, а давайте конкретні доручення, чи може це не зовсім коректно, але все одно, що необхідно зробити для того, щоб ми, от наприклад, у середу-четвер проголосували і відповідно напрацювали з профільними комітетами Європарламенту для того, щоб врегулювати подолання цього ембарго, яке ввели там п'ять, здається, країн Євросоюзу по відношенню до сільськогосподарської продукції України, і транспортні питання також.

Тому, власне, це пропозиція саме, щоб ми сформулювали все-таки пріоритети чи стратегічні пріоритети подолання цієї кризи. Напевно, що так буде правильно сформулювати це питання. І, власне, щоб в цьому руслі побудував наш спікер, який представляє і є торговим представником, побудував свій виступ. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олександр Сергійович, дякую.

По змісту, чесно, і по формі погоджуюсь повністю з коментарем. Мені здається, він як би не виключає запропонований план роботи, тобто у нас Тарас Андрійович доповідає щодо торгівлі між Україною та державами-членам ЄС, виклики і можливості для подальшої співпраці. І ми можемо за результатами цієї доповіді уже як би конкретно після цього проговорити з ним ті інструменти, про які ви говорите, що очікується від парламенту, що може...

КОЛТУНОВИЧ О.С. Дмитро Андрійович, одне уточнення. Дивіться, Європарламент на минулому тижні, там у них було рішення щодо того, щоб продовжити так звану торговельну лібералізацію. Але фундаментальне питання полягає в тому, що

якщо для Молдови уточнень немає, то для України є, і вони стосуються того, що якщо ми перевищуємо обсяги експорту 2022-2023 років, для нас застосовується мито і квоти.

А що таке експорт 2022-2023 років от загальний? Якщо у нас довоєнний був 68 мільярдів, то післявоєнний, минулорічний, там 30, якщо не помиляюсь, 36 мільярдів доларів. Тобто у два рази впала межа. Це загальний експорт. Але якщо ми прив'язуємося до таких обсягів і далі дійти мита й квоти, то це ніщо. Це раз.

А другий момент. Кому, як не мені, казати, у нас колеги є, які фахово цим теж займаються уже багато років, Угода ж по промисловому безвізу також не працює.

Тому я до того веду, щоб ми себе не обманювали, а давайте будемо... Я чому кажу за Європарламент, тому що у них є такі важелі для того, щоб врегулювати це питання і щоб ми рухалися. Тому що вони мають можливість, яким чином тиснути. Не тільки... це ж не тільки Польща, Польща, це ми бачимо на поверхні, тому що там є транспорт. А Словаччина? Заборона діє. Угорщина є, а Румунія, Болгарія – також. Я вже не кажу про інші країни Євросоюзу, де, м'яко кажучи, не дуже компліментарно про нас відкликаються.

Тому все-таки пропозиція, да, давайте більш конкретно. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олександр Сергійович, приймається повністю. Тим паче, що в нас 20 числа, колеги, нагадую, очікується спільне засідання якраз профільного Комітету Європейського парламенту з питань міжнародної торгівлі. І я думаю, що ми ... *(Не чути)*

КОЛТУНОВИЧ О.С. Це онлайн буде?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, онлайн, онлайн.

Добре, тоді...

ШЕСТОПАЛОВА В.П. Це буде не онлайн. Доброго дня. Це буде офлайн в залі, в 12-й кімнаті.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Формально він буде онлайн, Вікторія Павлівна, просто ми будемо членів просити підключитися онлайн не зі своїх там ноутбуків, а прийти в залу і фізично побути присутніми на цьому підключенні. Окей.

Друзі, тоді ставлю на голосування пропозицію затвердити порядок денний в запропонованій редакції, тобто спочатку доповідь Тараса Андрійовича Качки, потім 4132, 4133, 4134 і потім затвердження рекомендацій слухань комітету по: перспективи, виклики діяльності малого та середнього бізнесу, і далі "Різне".

Прошу голосувати.

Буймістер.

Кисилевський.

КИСИЛЕВСЬКИЙ Д.Д. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Кицак.

КИЦАК Б.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колтунович.

КОЛТУНОВИЧ О.С. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Кубів.

КУБІВ С.І. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Лічман.

ЛІЧМАН Г.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Магомедов.

МАГОМЕДОВ М.С. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Маріковський.

Марчук.

МАРЧУК І.П. Доброго ранку, шановні колеги. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Доброго ранку, Ігор Петрович. Дякую.

Мовчан.

Наталуха – за.

Руцишин.

РУЩИШИН Я.І. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тарута.

Шевченко.

ШЕВЧЕНКО Є.В. Шевченко – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Янченко.

Дякую. Так, у нас немає Буймістер, немає Тарути, немає Мовчана, немає Янченко. Всі інші – за. Дякую, колеги, можемо переходити до першого пункту порядку денного.

Тарас Андрійович, є ви на зв'язку?

КАЧКА Т.А. Звичайно. Доброго ранку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Доброго ранку. Радий бачити, радий чути. Тарас Андрійович, ви чули дискусію і пропозицію Олександра Сергійовича, ви розумієте, що максимально практично налаштовані ми з членами завершити цей комітет, і без вашої фахової доповіді це буде зробити дуже важко. Тому дуже просив би вас тоді дати загальну інформацію по ситуації з нашими найближчими сусідами, з ЄС в цілому, щодо кроків, які були вжиті урядом, щодо кроків, які ви потребуєте для вжиття від парламенту. І, можливо, щодо акцентів, які нам варто було б розставити, на думку уряду, під час спільного засідання з відповідним профільним комітетом Європейського парламенту. Були би вам дуже вдячний, щоб схожим чином ви змогли побудувати цю інформацію

Тоді вам слово, будь ласка.

КАЧКА Т.А. Дякую. Я спробую там в 2-3 хвилини буквально вкластися. Дякую, за, власне, таку підводку щодо практичних аспектів.

У нас справді досить бурхлива зараз дискусія відбувається з Європейським Союзом щодо майбутнього торгового режиму між Україною і ЄС, але для того, щоб ми зрозуміли, про що саме мова йдеться. Тобто у нас з вами, цього року ми фактично маємо 10 років, власне, в березні 2014 року, як діє режим вільної торгівлі між Україною і Європейським Союзом в рамках Угоди про асоціацію. Він спочатку діяв в односторонньому форматі з боку Європейського Союзу, а з 2016 року у двосторонньому форматі. І у нас відповідно станом на сьогодні в рамках Угоди про асоціацію не діяло ніяких мит на промислову

продукцію, тому що вже завершилися всі перехідні періоди на експорт до Європейського Союзу, там в промисловій продукції було близько 100 ліній, де відсотки, мито було в 2022 році на рівні 0,8, тобто воно вже зараз, тобто всі перехідні періоди закінчилися. У нас по промисловій продукції діє повністю вільний від мит режим торгівлі, тобто по Угоді про асоціацію.

Так само і по Європейському Союзу по аграрній продукції у нас діє максимально вільний режим торгівлі. У нас є лише по Угоді про асоціацію 36 товарів, які є частково лібералізовані. Тобто це тарифні квоти, такі як, там починаючи від м'яса птиці, завершуючи такими екзотичними речами, як там манітол сорбіту або гриби в обсязі 500 тонн. І, власне, на ці товари, аграрні товари, на 36 категорій товарів у нас Європейський Союз в 2022 році запровадив автономні торгові заходи, які передбачали скасування повністю будь-якого мита на українську продукцію. І зараз відбувається в Європейському Союзі обговорення щодо продовження в третій раз. Тобто у нас було на 22-23, 23-24, і зараз на період 24-25 скасування цих в односторонньому порядку продовження скасування цих мит.

І в нас є три товари, по яких захиталася позиція Європейського Союзу в основному через те, що ми істотно збільшили експорт нашої продукції. Тобто у нас самий яскравий приклад – це цукор. Ми в 2021 році експортували 7 тисяч тонн, в 2023 році ми експортували 503 тисячі тонн. В календарному році, не в маркетинговому, а в календарному. І відповідно це зростання є дуже-дуже високим, ми зайняли там 3 відсотки ринку, всього ринку Європейського Союзу, що виникло занепокоєння з боку ЄС, чим пояснюється їхня пропозиція зробити виняток для цих трьох товарів.

На минулому тижні, коли цей акт голосувався вже не в комітеті Європарламенту, з яким ви зустрічаєтеся завтра, а в пленарному засіданні, там низка депутатів з такої правлячої партії "Європейська народна партія" підбурили і проголосували кілька правок, і тепер у нас відбувається процес діалогу між Радою ЄС, Європейською комісією, Європейським парламентом щодо того, що робити далі з тими правками, які запропонували депутати Європарламенту.

Позиція на сьогоднішній день Ради ЄС і комісії просто відкинути ці поправки і залишити все, як є. Тому нам потрібна ваша допомога і ваше сприяння в лобюванні, власне, в Європарламенті політичної позиції з приводу того, що будь-які дискусії щодо погіршення умов доступу на ринок української продукції, власне, мова йде про тричотири товари аграрних чутливих, це насправді політично сприймається, як Олександр Сергійович сказав, що в Молдові нічого, не винятків не робимо, а для України винятки робимо, хоча в Молдові ніякої війни немає, а в Україні вона є. Але там передвиборний

сезон в червні місяці, 3 червня вибори, і тому, очевидно, що якийсь такий популізм по Україні, він буде діяти.

Але тут виникає питання іншого характеру, пов'язане з тим, що це дискусія ведеться про режим на наступні 12 місяців, до червня 2025 року. З початком переговорів про вступ до Європейського Союзу, що ми очікуємо до 1 липня місяця, фактично в торговельній політиці України настає дуже специфічний період, коли ми ще не є членом Європейського Союзу, але вже навіть там це в переговорній рамці написано – маємо враховувати всі ці обмеження, які в майбутньому накладе на нас членство в Європейському Союзі.

Тобто, наприклад, угоду з Тихим океаном по СРТРР, тобто Trans-Pacific Partnership, я вже укласти, переговорювати не можу, тому що ЄС не буде входити в цю угоду і відповідно вони чітко говорять, що ми платити за це не будемо, коли ви вступите в Європейський Союз, тому вже таких угод не переговорюйте.

І тому ми Європейського Союзу звертаємося з пропозицією того, що взяти і врегулювати належним чином наш режим торгівлі на період до вступу в Європейський Союз в рамках оновлення, власне, тарифного Додатку до Угоди про асоціацію, відповідно до статті 29 Угоди про асоціацію. Таке рішення не передбачає ратифікації державами-членами Європейського Союзу, там потрібно лише рішення Ради Європейського Союзу, тобто держав-членів Європейського Союзу. І власне, в нас є розуміння з бельгійським головуванням, що до 1 липня ми такий почнемо цей процес, в рамках якого ми маємо зафіксувати щонайменше максимально скорочене або якомога більше скорочення переліку продукції, яка є частково лібералізована.

Тобто на сьогоднішній день у нас є там 3 чутливих товари, тому ми говоримо про те, що на решту там 33 категорії, де в нас були раніше квоти і квотування, ми їх прибираємо, маємо повну лібералізацію. І виходимо на таке досить чітке регулювання ринку торгівлі товарами такими як цукор, м'ясо птиці і яйця. І наша мета полягає в тому, щоб записати формулу, яка би дозволила не квотувати продукцію, а просто розуміти, що ми маємо вільний експорт, але з урахуванням ситуації на внутрішньому ринку Європейського Союзу. Тому що, наприклад, по яйцю ми істотно збільшили свій експорт там з 6 тисяч тонн до 40 тисяч тонн, але при цьому все одно цей експорт складає пів відсотка внутрішнього ринку Європейського Союзу. Тобто ми там нічого, не робимо ніякого збурення.

І тому наше завдання на найближчі 3-4 місяці – це, власне, провести переговори для того, щоб знайти формулу, яка би дозволила максимально вільний експорт з України до Європейського Союзу, але при цьому були б якісь запобіжники, які стосуються

ситуації, коли, наприклад, ми там справді зайmemo якусь дуже істотну частку ринку. І це лише на перехідний період.

Чому це потрібно? Тому що ви знаєте, що ринок сільськогосподарської продукції в Європейський Союз є дуже врегульований, зарегульований, і в нас відбувається парадоксальна ситуація. Ми єдина країна аграрна, з аграрним акцентом у своєму експорті, яка вступає в Європейський Союз на настільки вільних і лібералізованих умовах. Тобто ніхто так більше не вступав – ані Польща, ані Іспанія, і тому відповідно це викликає дуже політичні різні перестороги, політичну боротьбу проти нас, те, що ми бачимо і в заявах там депутатів Європарламенту, і на національному рівні, для того, щоб максимально погіршити умови вступу, умови торгівлі зараз, для того, щоб комфортніше було вести переговори про вступ до Європейського Союзу. При цьому треба розуміти, що самі переговори по аграрній частині почнуться, добре, якщо наступного року, тому що вони далеко не перші в списку. Тобто вони десь там в третьому чи четвертому кластері, тобто це буде набагато пізніше ніж відкриття переговорів по судочинству чи правам людини.

І на це все накладається ще одна проблема політичного характеру – це, власне, кордон Україна-Польща, де ми маємо ситуацію, коли фактично у нас немає протистояння міжурядового, між українським і польським урядом, але є протистояння між польськими фермерами і польським урядом, і, очевидно, що ми стали заручниками цієї ситуації.

Ми запропонували низку кроків дуже непоганих для Польщі, а також, що дуже добре, почали з ними розмовляти, тому що помінявся з їхнього боку підхід до розмови. Теж з'ясувалося, що немає таких там великих проблем ні з малинами, там ні з медом, ні з іншими товарами, ключові проблеми – це зернові (це пшениця і кукурудза). І по пшениці у нас, справді, теж ми зрозуміли, що проблемою є, власне, російський експорт пшениці до Європейського Союзу і українська кукурудза на регіональному ринку. І теж суто на цей маркетинговий рік, тому що виробництво кукурудзи зросло досить істотно, і є така проблема конкуренції між нами, французами і поляками на німецькому ринку, грубо кажучи, спрощено.

І, власне, ми дійшли зараз, от сьогодні у нас у Варшаві черговий раунд розмов чи переговорів, ми дійшли до розуміння того, що навіть без втручання в ринок в період між 1 квітня і 1 липня у нас відбудеться, власне, зняття такої напруги на цьому регіональному ринку через те, що Україна і так залишки кукурудзи вивозить через море, де воно не їде в цей регіон. І тут ситуативно, власне, через календар реалізації товарів з'явиться великий попит на регіональному ринку, який призведе до викупу, власне, польських надлишків кукурудзи через роботу трейдерів всередині Європейського Союзу, тому можна очікувати, що ситуація з фермерами буде нормалізована. Але наше завдання не стільки зняти

блокаду, скільки забезпечити, щоб ці блокади в майбутньому не з'являться. Тому ми теж працюємо над тим, щоб у нас був регіональний вимір режиму контролю за товаропотоками таким чином, щоб давати певну гарантію нашим партнерам і нам теж щодо передбачуваності ситуації.

Зокрема, таким запобіжником гарним є той факт, що торгівля між Україною і Польщею аграрною продукцією вона фактично є однаково інтенсивною в обидва боки. І ми досить чітко пояснили, що будь-які заборони додаткові на нашу продукцію, чи взагалі будь-які заборони на нашу продукцію, будуть симетричними, і це буде шкодити, власне, виробникам польським. І тому, очевидно, що ми бачимо таке досить серйозне пом'якшення позицій з боку польського уряду, який більше тепер сконцентрований на перемовинах з фермерами ніж на певному шантажу в бік України.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Тарас Андрійович.

Можна, тоді уточнення невеличке. Там буквально нещодавно посол Польщі сказав, що їх було дві першопричини кризи на кордоні з Україною. Ярослав Гузи сказав, що першої помилки припустився ЄС, коли не думав про наслідки, коли на початку повномасштабної війни приймав рішення про відкриття ринку для українських товарів і транспортних послуг, і аграрної продукції. А потім з відповіддю запізнився польський уряд, який поїхав до Брюсселю та попросив вжити заходів, а Євросоюз не відреагував. І оця відсутність реакції ЄС, вона фактично стала причиною того, з його слів, що польський уряд пішов на одностороннє обмеження аграрного імпорту з України.

Ви просто, Тарасе Андрійовичу, сказали, що ми безпрецедентно, скажемо так, відкрито і безбар'єрно приєдналися до цього ринку. Польський посол назвав це помилкою. Я просто хочу зрозуміти, чи є у нас можливість... Тобто дуже добре, що він не каже, що з нашої сторони були якісь помилки, звісно. Але якщо це помилки зі сторони польського уряду, який просив заходів, ЄС не відреагував, потім це помилка зі сторони ЄС, тобто фактично він обидві помилки кладе на Брюссель. Чи питання Польщі – це тільки початок взагалі, напевно, такого ефекту доміно серед інших країн ЄС щодо українського аграрного експорту і щодо наших транспортних послуг, тому що ми насправді, незважаючи на те, що, наприклад, не маємо кордону з Францією, але від французьких колег от з їхнього парламенту так само чуємо кулуарно, що коли справа дійде до Франції, польські забастовки вам здадуться квіточками. Це пряма цитата.

І я просто хотів би зрозуміти вашу позицію, наскільки, ви думаєте, це можна системно якимось чином врегулювати? Дякую.

КАЧКА Т.А. Чи можу відповідати? Тут просто є ще підняті руки.

Дивіться, просто з вашої цитати, тобто з цитати посла польського видно, наскільки в нас заплутана історія в тому всьому. Тобто це теж певної міри і наша помилка, тому що ми поклалися, власне, на раціональність і розумність наших партнерів. Я не дарма почав представлення з того, що в нас діє Угода про асоціацію, є повна лібералізація фактично всіх товарів, крім 36 категорій. Тому, коли...

ГОЛОВУЮЧИЙ. А він назвався помилкою.

КАЧКА Т.А. Ні, це не могло бути помилкою, тому що це 10 років працювало, і в нас дуже яскраво... Тут якраз таки треба розуміти, що наша робота на сьогоднішній день направлена на те, щоб чітко пояснити, що всі такі заяви про те, що щось було помилкою, були верифіковані. Тому що при всій повазі до пана посла, він максимально далекий від економіки, тим більше від торгівлі і тим більше від торгівлі аграрною продукцією людина. Він дуже освічений історик, я до нього з повагою ставлюся, але, власне, в таких питаннях дуже технократичних, як режим торгівлі, який встановлений Європейським Союзом, власне, відбулися... Народ забув, я перепрошую, що так трошки сленгово, але люди забули, що в нас діяла Угода про асоціацію з 14-го року. Всі тепер орієнтовані на оці односторонні рішення Європейського Союзу, які третій рік зараз продовжуються. Чи це було помилкою, чи це не було помилкою, це досить така дискусійна історія. Тому що насправді помилкою були певні заяви польських міністрів, вони вже колишні, тому сміливіше можна говорити, заяви про те, що ціни на кукурудзу будуть такими ж астрономічно високими, як були, тому, польські фермери, не продавайте свою кукурудзу. І вони, власне, тепер сидять і не продають свою кукурудзу. А другою проблемою було, і це справді велика проблема, те, що минулого року в Польщі ніхто не працював з фермерами, власне, з боку польського уряду. У нас фактично казали: хочете зняти блокаду, ідіть до польських фермерів безпосередньо і переговорюйтеся з ними. Тобто це нонсенс в чистому вигляді.

Тому, очевидно, що у нас певні емоційні речі дуже сильно працюють з боку протестувальників, хоча раціонально вони, більшість асоціацій аграрних польських, вже чітко розуміють, що проблеми з боку України на ринку Польщі немає. Тобто ми почали з того, що нам там висовували претензії, що ми якимось чином зруйнували ринок малини в Польщі. Тобто відразу дивуєшся, тому що по кукурудзі, може, ми і потужніші в світі, а по малинах точно не самий потужний гравець. Але потім уже в раціональній розмові з польським урядом пояснюють, що, дивіться, у нас є нуль на експорт малини з 2014 року і

тут війна, фактично є війна, немає війни, блокади і так далі, вільна торгівля тут була 10 років. Більшість замовлень на вирощування малини прийшли з Польщі. Тобто польські переробники малини, вони замовили вирощування цієї малини, а не так, що ми її виростили і почали там продавати.

А по-третє, ціну формує все одно Сербія на цьому ринку, тому що через клімат і те, що в них є традиції вирощування малини, ціна формується, власне, сербськими експортерами. І з'ясувалося, що справді це так. Те саме було з медом. Ми кажемо окей, ви забороните український мед, де буде польський мед? А немає польського меду, тому що буде китайський мед. Те саме зараз відбувається абсолютна дивна дискусія по кукурудзі. Тобто в Європарламенті депутати запропонували поправку щодо того, щоб обмежити імпорт кукурудзи з України при тому, при всьому, що загальне мито на кукурудзу з будь-якої країни світу, з України, з США, Бразилії, Австралії нуль. Тобто ЄС насправді потребує кукурудзи і тому там нульове мито стоїть, є у вас угода про вільну торгівлю, немає, ви член СОТ, не член СОТ, нульове мито вони тримають. І тому... тобто такі заяви, які ідуть в публіку, вони абсолютно нераціональні. Коли питаєш тих самих євродепутатів, кажемо окей, добре, ми введемо кукурудзу в певні обмеження, ми досягнемо певного порогу якогось там, ви визначите. То далі що? Далі не можна експортувати українську кукурудзу і ви будете купувати бразильську чи аргентинську? Чи далі Україна зможе вже не в рамках цих автономних торгових заходів, а просто в звичайному режимі з нульовим митом експортувати?

Тобто треба розуміти, що ми насправді опинились в ситуації, коли ми працюємо не з якимись чіткими бар'єрами, а, ще раз, з прагненням Європейського Союзу заштовхнути нас максимально в незручні умови для того, щоб почати переговори про умови вступу. Все одно воно завершиться тим, що у нас буде вільний доступ на їхній ринок, але питання полягає в тому, щоб це зробити гнучко.

Тому наше завдання полягає зменшувати отакі упередження, про які говорять, чітко знаходити причини. Ми максимально відкриті в розмові і з польським урядом, і з Європейською комісією, і тому у нас є нормальний шанс для того, щоб ця хвиля таких коментарів, що хтось десь помилився, може, хтось десь помилився, тепер питання треба сісти раціонально проговорити, і добре, що ця розмова йде в такому напрямі. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колтунович Олександр Сергійович, будь ласка.

КОЛТУНОВИЧ О.С. Дивіться, в продовження тієї теми, короткий коментар, але, власне, мене цікавлять три короткі запитання.

Перше. Це те, що ви озвучили по формулі, вони будуть максимально прикладні. Державна служба статистики України публікує інформацію, я приводив дані загальні по обсягу експорту, ми бачимо, Держстат дає 26,8 мільярда доларів експорту України в ЄС за підсумками 2021 довоєнного року. А дайте, будь ласка, якщо можна, дві цифри по 2022-му і 2023-му, оскільки ви формульний принцип якраз будете їх застосовувати. Там, де буде порогове значення, і все, що перевищує, у вас буде підходити під квоти, відповідне квотування буде застосовуватися.

Щодо 36 квот. Я б з вами не погодився, тому що є питома вага різна, товарна структура експорту якраз відкрита України, ми її бачимо, різна питома вага деяких окремих видів продукції. Тому є деякі товарні групи, які фактично складають по 20 відсотків експорту і так далі, а є так, як ви і казали, менше 1 відсотка. Тобто тут по-різному застосовується, і тому тут є відчутні деякі аспекти. Але це, разом з тим, перше питання якраз воно буде стосуватися формули.

Друге буде стосуватися міжнародних вантажних автомобільних перевезень, зокрема в треті країни. Тому що блокування кордону, воно ж не тільки двосторонні торгово-економічні відносини блокує з Польщею, або, наприклад, Словаччина чи Угорщина. Цікавить, наприклад, в Німеччину експорт, в Італію. Які економічні інструменти ви тут можете застосовувати для того, щоб все-таки показати, це йде транзит в треті країни, це не стосується Польщі, і як тут можна врегулювати це питання.

І третє, як це кажуть, воно, безумовно, токсичне питання. Але чи ви розглядали моменти якісь застосування економічних санкцій, дзеркальних обмежувальних заходів, і які в цьому (*нерозбірливо*) ми можемо, якщо це вже піде на більш поглиблену блокаду і так далі, що можете в цьому випадку запропонувати ви?

Але, повторюсь, найголовніше питання – це по формулі. Дякую.

КАЧКА Т.А. Дивіться, ще раз хочу звернути увагу, що у нас, тобто богу дякувати, політична... передвиборча гарячка, яка в Європейському Союзі триває і буде тривати до 3 червня, вона чітко стосується кількох товарів. Тобто їх можна перевести там на цукор, м'ясо птиці, яйця, частково зернові, тобто там кукурудза, пшениця, мед. Це шість товарів, по яких різна дискусія є. Все решта, щодо решти товарів у нас немає ніяких там упереджень, тиску з боку Європейського Союзу. І це вже якийсь крок вперед. Тобто ми починали з того, що в 2021 році у нас було 36 там категорій товарів в тарифних лініях, щодо яких були певні застереження, у нас тепер є дискусія щодо обмежень, стосується лише шести товарів. І це справді чутливі товари. Вони чутливі в обидва боки.

І тут треба зрозуміти, що дуже часто стосується у нас... щодо цих обмежень, те, що ви говорите, що у нас одна частина – це політичні розмови, тобто політичні розмови з приводу того, що, наприклад, там є якісь проблеми на ринку кукурудзи. І коли ти розумієш, коли ти починаєш розмову з Європейським Союзом щодо кукурудзи, то в нас є розуміння, що можливі певні там побоювання існують на ринку, на регіональному ринку, торгівля через Польщу, тобто в саму Польщу кукурудза не йде, вона йде там далі на регіональні ринки. І то це суто така емоційна проблема, по статистиці і по балансах ніякої проблеми нема. Натомість в Італії, в Іспанії є надзвичайний попит на українську кукурудзу, і їм треба її ще більше. І взагалі якщо брати ЄС в цілому, то у них буде дефіцит кукурудзи на ринку до кінця маркетингового року.

І тому, власне, ще раз, щоб закріпити, ми говоримо лише про дуже вузьке коло товарів, яке є чутливим. Це гарна новина. Друга новина гарна – це є розуміння того, що мова йде про визначення режиму торгівлі на перехідний період. Тобто ми боремося за те, щоб він був максимально ліберальний, деякі сили в ЄС, особливо там конкуренти-виробники, вони люблять на користь того, щоб це було менше. Це досить часто суто навіть така внутрішня індустріальна конкуренція.

КОЛТУНОВИЧ О.С. Я вибачаюся, але я змушений вас зупинити. Дивіться, у нас все-таки Комітет з питань економічного розвитку, давайте, будь ласка, економічними категоріями розмовляти і, якщо можна, відповідайте цифрами. Я це максимально коректно намагаюся. Дивіться, у нас понад 60 відсотків в товарній структурі експорту минулого року – це товари сільського господарства, 20 відсотків – зернові. Ми розуміємо, що є коридор і так далі. Я чому у вас запитую, мене цікавить в доларах, в мільярдах доларів чи в десятках мільярдів доларів, який був експорт в минулому році, в позаминулому. По товарній структурі експорту ми бачимо, які найбільш чутливі групи, в принципі, на цьому можна акцент не робити. Але нас цікавить в контексті от запитання по формулі, до яких ви цифр будете прив'язуватися, для того щоб ми, наприклад, їх порівняли з 2021 роком, коли там було майже 27 мільярдів. Ми втрачаємо чи ми додаємо?

Тобто і моя пропозиція вам, ви оперуйте, будь ласка, і уряд так само, економічними категоріями. Ви покажете, от дивіться, у нас експорт був, ми в 2021 році в довоєнному до застосування цих речей 27 мільярдів доларів, а зараз, умовно, я для прикладу кажу, 25, ви ці цифри назвете. Тобто у нас умовно зменшився експорт, загальний зменшився майже удвічі, а по ринку ЄС цікавить, от яка цифра тут. І відповідно давайте будемо з ними, з такою дискусією вести, економічними категоріями, і, власне, так само і від вас чекаю такої відповіді. Дякую.

КАЧКА Т.А. Я ще раз хочу сказати, в нас ніяких формул немає на сьогоднішній день. Тобто просто теж, якщо ми вже говоримо про чітку розмову, то в нас є пропозиція щодо, з боку Європейського Союзу, щодо того, що в рамках наступних 12 місяців, до червня 2025 року, застосовувати як запобіжник від надмірного експорту з України до ЄС захисні заходи, які полягають у тому, що при перевищенні певного порогу...

КОЛТУНОВИЧ О.С. А яка це цифра? Я вибачаюсь, яка цифра, який поріг, скільки він мільярдів доларів, скільки цей поріг буде, 20...

КАЧКА Т.А. Та не в мільярдах доларів це рахується, ну, тобто ви дуже... ставите запитання.

КОЛТУНОВИЧ О.С. Ну, ви нам, ми ж в економічному комітеті, ви ж нам дайте в цифрах.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Давайте не перебивати, Олександр Сергійович, давайте все-таки дамо Тарасу Андрійовичу закінчити.

КАЧКА Т.А. Олександр Сергійович, просто питання в тому, що ви думаєте, що нам, тобто ще раз можна сказати, ви чітко розумієте, що мова стосується трьох товарів – три. Скільки у нас товарів в номенклатурі? 10 тисяч. От у вас на 9 тисяч 997 товарів немає ні формул, ні мит, все, там нема ніякого, торгуй скільки хочеш.

КОЛТУНОВИЧ О.С. А питома вага?

КАЧКА Т.А. Ну, от дивіться, от тепер ви ставите питання...

КОЛТУНОВИЧ О.С. От одна позиція – 20 відсотків. Одна позиція займає 20 відсотків експорту.

КАЧКА Т.А. Яка позиція займає 20 відсотків?

КОЛТУНОВИЧ О.С. Зернові, наприклад, у нас ідуть 20 відсотків, ну, 19, якщо бути точними. От я відкрив, Державна служба статистики України: зернові культури...

Ой, я перепрошую, я помилився, 23 відсотки займають у нас зернові. Одна позиція, для прикладу. Я розумію, що там в зернові ще входять інші позиції.

КАЧКА Т.А. Зернові – це не одна позиція, по-перше.

КОЛТУНОВИЧ О.С. Да, я веду в категорії товарної структури, я от до чого приводжу. Тобто воно болюче відображається.

КАЧКА Т.А. Я вам про це і кажу. Дивіться, я просто... Тобто вона, ви коли задаєте питання, то теж питання полягає в тому, що ви задаєте питання, на яке немає відповіді, тому що в нас немає формули по всіх товарах і на всі країни. В нас 50 відсотків експорту йде до Європейського Союзу, це вже половина. В нас в рамках Угоди про асоціацію, в нас всі товари вільні, плюс, ви якщо вже говорите, перш ніж перейти до економічних категорій з приводу втрат, треба зрозуміти, що у вас попит на кукурудзу українську в Європейському Союзі є такий, що ми туди повеземо стільки, скільки можемо. В нас, незважаючи навіть на обмеження в Польщі, Румунії і так далі, ми все одно в Європейський Союз вивезли в минулому році рекордні 15 мільйонів тонн. Тому коли ви говорите про втрати, про втрати ми зараз поговоримо, але це стосується трьох категорій товарів на сьогоднішній день. По наших розрахунках це в нас є ризик, в чому полягає, ризик полягає в тому, що в нас є...

КОЛТУНОВИЧ О.С. Дивіться, пропозиція. Знімається питання, мої всі, я знімаю всі питання. Дайте тоді відповідь тільки на одне. Ви кажете, у вас половина експортованих товарів йде в експорт. В минулому році загальний експорт країни, товарів, склав 36, скільки обсяг в ЄС, 18 становить чи скільки? Мене цифра цікавить і більше нічого.

КАЧКА Т.А. Давайте по країнах, давайте розберемо по країнах.

КОЛТУНОВИЧ О.С. Ні, загальну по ЄС. Ми ж завжди публікували загальну по ЄС, давали питому вагу, але це таке, можемо і розрахувати, якщо щось цікавить. Я ж чому і питав в експорті в мільярдах доларів, тому що це наша фундаментальна суть нашої позиції. Ми зустрічаємося в середу, і ми з вами аргументуємо, ми показуємо, дивіться, експорт до війни був 27, а став умовно 18, про яке збільшення йде мова і так далі. Да, там є окремі види, але Україна втрачає. Тому якби... Ми, навпаки, даємо економічне підґрунтя для того, щоб нас підтримували. Дякую. Будь ласка.

КАЧКА Т.А. Так і є. Дивіться, у нас насправді експорт до Європейського Союзу зріс в абсолютних числах. Тобто ми маємо по результатах 23-го року 23 мільярди доларів наш експорт до Європейського Союзу. В 22-му році він становив 27 мільярдів доларів. У нас найбільше впав експорт не до Європейського Союзу, а до інших країн. У нас дуже істотно впав експорт до Китаю, до Південно-Східної Азії в цілому, до Північної Африки, до Близького Сходу. Близький Схід він практично припинився через логістику. Тому тут збільшення експорту до Європейського Союзу нам дуже важливо.

Але в нас немає питань, власне, якщо правильно будувати дискусію з Європейським Союзом. Тобто в нас є історія така, що ваш профільний комітет, ваш візаві Комітет з міжнародної торгівлі ІНТА він підтримав продовження безмитної торгівлі фактично з винятками лише щодо трьох товарів, про які я говорив, лише трьох товарів. По них зростання експорту справді відбулося. Але при цьому треба розуміти, що попри зростання експорту Україна збільшила частку експорту в м'ясі, птиці до 43 відсотків у всьому експорті, але частка ринку у нас там лишається на рівні 1,56 відсотка.

По яйцю у нас імпорт збільшився, щоб розуміти логіку, як у нас відбувається: у 21-му році по яйцю у нас експорт був 4,62 тонни, в 22-му році – 16,9, майже 17 тисяч тонн, в 23-му році – 39, тобто зростання відбулося більше ніж в два рази. Але при цьому, тобто це ми з'їдали імпорт з третіх країн, тому що частка в імпорті до ЄС складала 56 відсотків. Але споживання в загальному в Європейському Союзі лише 0,65 відсотка, тобто ми ніякої загрози не створимо.

По цукру в нас ситуація ще більше, ну, от цифри, це по Євростату, це трошки там вони відмінні від нашої статистики. То це стандартна історія, особливо на маленьких, на наших таких... з Європейським Союзом. Тому що там багато різного реекспорту, є ще щось.

З України імпорт вони собі зафіксували в 21-му році 14 тисяч тонн, в 22-му році – 148 тисяч тонн, а в 23-му році – 489,8. Тобто і тут виходить, що ми в 21-му році в структурі імпорту цукру до Європейського Союзу були менше відсотка, а в 23-му році вже 16,5 відсотка. І взагалі в структурі внутрішнього ринку Європейського Союзу займали майже 3 відсотки, але це була сезонна річ, пов'язана там з їхніми неврожайми цукрового буряку, те, що не засіяли його достатньо і так далі.

Цього року ми в них трошки інакша ситуація, попит на український цукор буде менший в цілому, і, в принципі, це в нас там ситуація нормалізується. Але нашим виробникам, які наростили виробництво на ці 500 тисяч тонн, які ми експортували, вигідно і цікаво розвивати і нормальну торгівлю з Європейським Союзом цукром, тому

що це додана вартість, це насправді таке промислове виробництво. І очевидно, що ми за збереження режиму вільної торгівлі з ними будемо змагатися.

КОЛТУНОВИЧ О.С. Дякую. Ми будемо в хорошому сенсі використовувати ваш фактаж для того, щоб була в хорошому сенсі слова пропаганда.

КАЧКА Т.А. Я вам надішлю ще, з вашого дозволу, надішлю ще такий в нас... Ми порахували, що нам збитки в тому форматі, в такому вузькому, так, тобто те, що зараз запропоновано Європейською комісією, це буде мінус 300 мільйонів. А якщо врахувати всі ті поправки, які там хочуть поправити, це буде мільярд 300. Тобто там розрахунок...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Мільярд 300 збитків, так?

КОЛТУНОВИЧ О.С. Ну да, бачите, коли ми з вами навіть беремо в поточних цифрах і порівнюємо, кажемо, дивіться, у нас було 27 мільярдів... а стало 23, да, ми починаємо...

МАРЧУК І.П. Я вибачаюсь, можна трошечки регламент якийсь мати? При всій повазі, тому що вже треба йти на конференцію. Олександр Сергійович, я дуже вибачаюсь, але...

КОЛТУНОВИЧ О.С. Знаєте, там люди у фурах стоять, чекають, не можуть, ні збуту немає нічого, дефіцит бюджету, це фундаментальне економічне питання, у нас по експорту падіння дуже сильне по минулому року.

Але я погоджуюсь. Я вам дуже дякую. Вибачте, що регламент затягнув.

МАРЧУК І.П. Згодний.

Дмитро Андрійович, якщо не заперечуєте.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка.

МАРЧУК І.П. Думаю, що це хороша практика, коли, дійсно, на засіданнях економічного комітету ми розмовляємо і мовою цифр в тому числі. Тому хороша професійна дискусія, приємно було слухати.

Дякую, Тарас Андрійович, за внесення ясності щодо нашої ситуації з найближчими європейськими партнерами і щодо перспективи її розвитку. Моє питання пов'язано з тим, що у своїй доповіді ви згадали про імпорт сільськогосподарської продукції з Росії в країни ЄС. Звісно, що нас не може не турбувати, тому що в будь-якому випадку вони займають певну частину ринку тієї продукції, яку, по суті, не могли би експортувати до країн Європейського Союзу. Скажіть, будь ласка, чи робиться щось в цьому напрямку для того, щоб імпорт з Росії обмежити, а краще за все взагалі його обнулити і ці квоти віддати, наприклад, українським виробникам? Дякую.

КАЧКА Т.А. Дякую. І тут, справді, у нас треба розуміти, в чому була проблема і в чому лишається проблема з російською агропродукцією. Тому що в думках і головах Європейського Союзу і політиків, особливо західних, членів Європейського Союзу, є такі упередження, що накладати санкції на аграрну продукцію - це питання гуманітарне, там питання голоду, питання ставлення Глобального Півдня до Заходу і тощо. Тому ця продукція не була санкціонована, і зараз нема мови про те, що на цю продукцію будуть накладені санкції, як юридичний інструмент санкції, так, як по Закону України "Про санкції". Але при цьому нарешті стало зрозумілим, що Росія фактично через свою ситуацію на глобальних ринках, вона демпінгує і вибиває, власне, присутня і на ринку самого Європейського Союзу. А треба розуміти, що по такій культурі, як пшениця, там Польща – більший виробник ніж Україна по пшениці. І Росія теж спеціалізується на пшениці. І, власне, демпінг російський, він б'є по польських фермерах, тобто це не українська вина, так, а, власне, російська.

І тому, зараз на минулому тижні Європейська комісія підтримала пропозицію запровадити мита, максимально можливі мита на російську аграрну продукцію, а європейські максимально можливі мита, вони є фактично заборонені. Якщо там це буде 133 євро за тону, то відповідно там демпінгуй, не демпінгуй – все одно воно не... ну, не пройде. І це дуже гарна новина, і ми бачимо, що підтримка йде від національних урядів, польський уряд це лобіює, це лобіює Прибалтика вся, Чехія долучилася. Тому, очевидно, що досить швидко буде запроваджено заборонні мита на пшеницю... на російську аграрну продукцію.

Але в цьому контексті, я перепрошую, що так перестрибую на інші питання, є дуже важлива інша політична риторика. Тобто якщо ви стежите за дискусією, то з боку іноземних партнерів досить часто починається розмова, що давайте повернемо Україну на її традиційні ринки, тобто щоби ми там пішли з ЄС і повернулися до якихось традиційних ринків. По-перше, для нас ЄС і є традиційний ринок, тобто ми звикли до нього, тобто в

нас там є попит, це реально дуже виробничі ланцюги, і вже це не жарт, що і хамон, і прошутто, вони з української кукурудзи зроблені. Це правда, так і є.

Але що відбувається насправді? Що Росія тисне не на Україну в третіх ринках, а саме Європейський Союз. І це сталося з Алжиром, наприклад, де зазвичай продавалася французька пшениця. Зараз через демпінг, через якийсь відкат і все решта Росія цього року викинула фактично всю Францію з Алжиру. І знову ж таки відбувається таке психологічне заміщення в політичній риторичі, коли фактично Росія витискає ЄС зі своїх традиційних ринків, але говорять вони в голос про те, що давайте будемо витіснити Росію з традиційних ринків України, а не Європейського Союзу. І я думаю, що це наступний етап після запровадження мит, що ми все ж таки сформуємо якийсь альянс з ЄС з приводу того, щоб в Північній Африці принаймні точно посунути Росію, тому що там є вплив ...*(Не чути)*, і це буде інтерес і для поляків, і для всіх. Тобто тут теж динаміка достатньо позитивна. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Тарас Андрійович, просто продовжуючи те, що ви почали говорити, ми би були вдячні, якщо би вам вдалося справді надіслати якесь коротке мемо чи в якомусь іншому форматі, напередодні нашого засідання спільно з колегами з ... *(Не чути)* яке б справді нам, по-перше, позиції могло би чітко обґрунтувати, по-друге, на що саме зробити акцент. І ми би, я думаю, тут уряду змогли би підставити плече і, можливо, структурувати дискусію в тому руслі, в якому вам потрібно для ваших перемовин подальших з польськими колегами.

Кицак, бачу, Богдан Вікторович, будь ласка.

КИЦАК Б.В. Коротеньке питання.

Перше. Які торгові обмеження є в Україні на європейські товари?

Друге питання. Які кроки зроблено для того, щоб збільшити експортні потужності в Азію, Африку і два континенти Америки. Що зроблено для того, щоб повернути наші втрачені позиції? В контексті чого я це говорю, тому що у нас, здається, два роки тому назад була дискусія відносно того, що при посольствах наших, консульствах мають активно працювати економічні відділи і вони фактично мають бути нашими такими лобістами у тих регіонах, де вони представлені. Тому хотілось би дізнатися, яким чином ви співпрацюєте з посольствами, чи взагалі є така взаємодія, і як це регулюється.

І третє. Тут скоріше взагалі про загальний контекст, але, колеги, насправді дуже, мені здається, трішки принизливо це все виглядає, коли потужне наше Міністерство

економіки, потужний Комітет з питань економічного розвитку нашої Верховної Ради, і ми говоримо про нашу економіку в плані яйця, м'ясо і цукор. Це говорить, що яке місце відводить нам Європейський Союз в плані глобальних виробничих цих ланцюгах. І я скоріше вважаю, що нам потрібно працювати над зміною статусу-кво і збільшувати, і робити акцент над більш промисловими групами товарів для того, щоб займати провідне місце у Європі і в інших куточках світу. А ця аграрна група товарів про сировинний придаток Європи, то, на жаль, це тільки ще раз і ще раз підтверджує те, що зараз відбувається, яке наше реальне місце в цьому всьому.

Тому два питання. Це які обмеження на європейські товари, чи вони взагалі існують ...*(Не чути)*, і яким чином ми поновлюємо втрачені позиції в інших регіонах економічні. Дякую.

КАЧКА Т.А. Перше. Дуже методологічне застереження. Справді, я, чесно, менше в своєму житті хочу дискутувати про квоти на цукор, на яйця і так далі. Але ще раз повернемося до базових речей, тобто що у нас на промислову продукцію немає мит. Тобто на промислову продукцію ми експортувати можемо все що завгодно, у нас там є свої певні нюанси. Тому що у нас там, наприклад, відбулося з промисловості, пан Муса Магомедов може підтвердити, що через руйнування фактично металургійного комплексу у нас, наприклад, зараз більше ми торгуємо залізною рудою на європейські металургійні потужності. Оце відбувається така деіндустріалізація, але відбувається через війну фактично, через руйнацію наших металургійних потужностей. І це дуже цікава тема, про яку можна було б окремо говорити. Але там в нас... в мене немає проблем з Європейським Союзом, вони для нас зробили виняток по захисних заходах, які вони застосовують проти всього світу, для України не застосовуються ніяк. І ми можемо продавати там і те, що в нас там є, починаючи від чугуну, закінчуючи трубами всю номенклатуру, весь асортимент металургійної продукції. І фактично всі наші діючі металургійні потужності нормально працюють на Європейський Союз. Там є питання логістики, ще щось, відновлення виробництва, те, як вони працюють в цих умовах постійних обстрілів і так далі, але тут ЄС нам ніяких взагалі проблем не створює.

Те саме стосується, наприклад, коли ми говоримо про блокування кордону, то блокування кордону, щоб ви зрозуміли, попри те, що це роблять фермери, але найбільшу шкоду українцям вони роблять меблевікам, які стоять в черзі, які мають вчасно свою продукцію довести, і всьому автомобільному кластеру, який там має в ту Баварію завезти на заводи ці вузли. І коли ми говоримо з Європейським Союзом і кажемо, що, дивіться, ви

говорите про права фермерів, але б'єте по нашій промисловості. І це є найбільша проблема.

А коли ми говоримо про мито і говоримо про режим, то у нас якраз таки по промисловості все добре, але найбільш чутливі товари, і так і буде довго, ми будемо говорити там про пшеницю, яйця, цукор і так далі, але це не означає, що це те місце, яке нам відводять. У нас все решта лібералізовано. Тобто якби я вам доповідав від того, що мито на кислоту – 0, мито на автомобілі – 0, там боярин може збирати і везти із Закарпаття в Європейський Союз, мито на металургійну продукцію – 0. А от у нас ж три винятки. Тому, коли ви говорите, це важлива зміна оптики, тому що, якщо я говорю про щось, що у нас є там цукор, яйця і курка – це проблемні питання, це не означає, що ми лише про це говоримо. Це лише єдине, що залишилося не лібералізоване повністю.

КИЦАК Б.В. В Україні є якісь торгові обмеження на європейському ринку?

КАЧКА Т.А. Торгові обмеження. Дивіться, тут є три аспекти, які важливі.

Перше. Європейський Союз в рамках цього рішення повністю зняв всі антидемпінгові захисні заходи на українську продукцію. Це в першу чергу стосується металургії. Тобто не стягується ні антидемпінг на гарячекатаний рулон, ні антидемпінг на труби, ні спеціальні заходи, захисне мето, яке вони застосовують на весь імпорт металургійної продукції. З нашого боку по відношенню до них діє обмеження на кислоту, на троянди, які були не проти Європейського Союзу, а проти всього світу, запроваджені в першу по кислоті проти Росії, Білорусі. Там питання, те, що ринок теж помінявся, і невідомо, яке майбутнє в цього рішення. Це те, що з минулого.

Зараз, коли ми готувалися до переговорів з поляками щонайменше, ми собі визначили, що, і в нас готові рішення на всяк випадок, щодо обмеження сиру, овочів, фруктів, помідорів, яблук і кормів з Польщі, тому що, і це нам допомогло, що ми задекларували, що якщо вони підуть в якісь обмеження, то ми у відповідь застосуємо заходи саме на польську продукцію. І ці проекти рішень, вони існують.

І третій аспект, це те, власне, про що ми звернулися до комітету, це те, що ми хочемо оновити законодавство в сфері антидемпінгових заходів, спеціальних захисних заходів, для чого – для того, щоб повністю, грубо кажучи, скопіювати практику Європейського Союзу з метою, щоб якщо ми будемо застосовувати заходи, у нас не було ніяких політичних дискусій, що ми це робимо якось інакше ніж в Європейському Союзі. І ми говоримо про те, що якщо ми вже вступаємо в Європейський Союз, то ми повністю відповідаємо вашим практикам, суто ваші правила застосовуємо, але вони можуть бути на

перехідний період застосовані проти європейських товарів. Але тут треба розуміти, що там майже в ста відсотках випадків у нас те, що ми закупаємо в Європейському Союзі, особливо промислове, це те, що, на жаль, дуже потрібно нашому суспільству, це і фармацевтика. Про автомобілі взагалі не буду казати, по автомобілях це у нас окремий сегмент взагалі суспільний і соціальний. Тобто тут більше політики ніж економіки.

КИЦАК Б.В. Можна про інші ринки, що робиться, як ми там...

КАЧКА Т.А. По інших ринках все дуже просто. Якщо ви подивитесь статистику...

КИЦАК Б.В. І що робить наша дипломатія для цього?

КАЧКА Т.А. У нас насправді, перше, інші ринки відкриваються, як тільки відкривається нормальна навігація, як тільки логістика дозволяє, це ми зараз з вами бачимо особливо по металургії останні 2-3 місяці, тому що коридор почав діяти не лише для аграрної продукції, а і для промислової продукції, вона починає збільшуватись в експорт і починає збільшуватись експорт в Південно-Східну Азію, тобто на довгі відстані. Тому, я думаю, що з Південно-Східною Азією у нас досить швидко почнеться відновлення. І дуже добре, що зараз такий активний діалог іде, власне, з цим регіоном. Тобто по всіх країнах політично дуже посилюється діалог, і це, власне, більше зовнішньополітична робота Офісу Президента, де завжди в усіх розмовах з радниками, з керівниками держав у нас акцент робиться на відновлення торгівлі. І тут, я думаю, що все піде досить добре.

Набагато складніше буде відновлення в Північній Африці, де, власне, Російська Федерація максимально свої політичні впливи посилила. Про це ми з вами говорили. Латинська Америка для нас ніколи не була великим нашим ринком. І тут, я думаю, що дуже короткострокових успіхів вряд чи ми там доб'ємося, тому що банально це ринок, який сам по собі закритий, а, по-друге, вони з нами в основному на глобальних ринках конкуренти, але і там навіть є якісь певні поступки. Але треба розуміти, що ключовим нашим ринком експорту, особливо промислової продукції, буде Європейський Союз, і на це треба... Європейський Союз і регіон Середземномор'я, тут треба брати до уваги політичний аспект, який є в Північній Африці. Тому Європейський Союз, Балкани – це наш, власне, ареал розвитку промисловості і залучення в промислові ланцюги. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Дмитро Давидович Кисилевський, будь ласка.

КИСИЛЕВСЬКИЙ Д.Д. Тарас Андрійович, питання до вас наступне. Щойно ви характеризували наші потенційні можливості доступу до експортних ринків, але так з ваших слів випливає, що повна палітра заходів, які потрібні для просування нашого експорту, – це зняття мит там, де вони є. Це тут безперечна заслуга Міністерства економіки і треба вам подякувати від усіх виробників за те, що ви поступово вже другий-третій рік поспіль цього домагаєтесь.

Але питання в наступному. Чи достатньо лише такого відкриття доступу до ринків? Бо зазвичай продукція промислова, вона продається з використанням різних інструментів, таких як експортне фінансування, таких як торгова дипломатія, коли у посольстві при країні є прямо конкретна задача продавати продукцію своєї країни. Які ще заходи, крім, власне, відкриття доступу до ринків і покращення логістики для просування українського несировинного експорту, ви вважаєте за доцільне застосовувати?

КАЧКА Т.А. Це я, власне, в готелі в Варшаві, вривається room-service в нашу розмову. Дуже важливе питання. Чому? Тому що, справді, для промислової продукції набагато важливіший аспект пов'язаний не з митами, а, власне, з продажем нашої продукції. І тут є дві складові, які є слабкими в нашій стратегії і роботі щоденній.

Перша – це не зовсім коректні взаємні очікування між нами і виробниками щодо того, що продавати, що не продавати, як це робити. Тому що, очевидно, що там, де в нас є успіхи по промисловій продукції, вони стосуються того, що в нас є певне взаєморозуміння про те, яким чином формувати представництво на виставках, на яких виставках, як підтримувати, власне, з боку уряду продажі, коли там є представництво і на рівні міністерств, відомств, на тих чи інших заходах, і це працює належним чином. І тут є поле для розвитку, але воно полягає не стільки в нагромадженні там кількісно людей в наших закордонних представництвах, і посольствах, і представництвах там при ЄС і інших, скільки в тому, що в нас і далі є певний абстрактний розрив між нашими виробниками і урядом. Тому що коли найбільш детальну інформацію про те, що потрібно тому чи іншому підприємству, ми отримуємо здебільшого, коли треба захищатися від імпорту, тоді підприємства приходять і говорять, що є такий товар, такі-то виробники і така-то конкуренція. Коли ми йдемо на експорт, то такого запиту детального в нас поки що немає, і тут завдяки, власне, активізації роботи і співпраці з нашими асоціаціями і регіональними поїздками, активностями, тут якраз таки більше стає розуміння, що саме потрібно.

Потрібно в першу чергу логістика, тобто в нас насправді не лише там морська логістика, але й іноземна логістика. Тому що розвиток промислового експорту, Європейський Союз буде пришвидшувати, експорт буде в ситуації, коли буде зрозуміло, що перетин кордону між Україною і Європейським Союзом є максимально прозорий, швидкий і безбар'єрний. Це і зняття блокади, це і також там обмін даними, обмін всіма можливими, всі можливі спрощення щодо угоди про авторизованих економічних операторів, тощо, тощо, тобто це величезна робота.

І, безумовно, там третій блок – це, власне, вже збільшення спроможності наших економічних відділів в посольствах. Тут очевидно, що в нас відбувся перекид в акцентах на такі *love hanging foods*, тобто це угоди про вільну торгівлю, адміністративні домовленості по ветеринарній частині, коли багато новин йде, що відкрили ринок молока на Аргентину. А насправді узгодили протокол ветеринарний, ветеринарний сертифікат, що можна продавати, але далі від цього експорт не збільшився. Тому тут є, над чим працювати. І це наше таке спільне завдання на виріст.

Чому це особливо стає важливим, тому що, про що я говорив, що від початку переговорів про умови вступу в Європейський Союз фактично торгівельна політика у вигляді укладення угод про вільну торгівлю стає такою перехідною. Тобто результатом переговорів про умови вступу буде денонсація всіх наших угод про вільну торгівлю і звільнення всього нашого сегменту в міністерстві. Якщо буде потрібен хтось, переведеться в Брюссель; якщо не потрібен, то ми просто зникаємо. Але оця частина торгової дипломатії, власне, просування конкретних товарів на зовнішній ринок, навпаки, посиляться. Тому це має бути пріоритет номер один в нашій роботі. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Колеги, ще є ще запитання у членів комітету? Дякую. Я думаю, що...

МАРЧУК І.П. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ви ж про регламент там уточнювали.

МАРЧУК І.П. Ні-ні, я дуже коротко. Дивіться, насправді це не запитання, а це просто пропозиція, яка, я рахую, є важливою в контексті економічної дипломатії.

Я думаю, що, при всій повазі, Тарасе Андрійовичу, але це не завдання на виріст – це те, що вже треба робити. Тому в мене є пропозиція: може, ми проведемо спільне засідання з Міністерством закордонних справ, Міністерством економіки і нашим

комітетом для того, щоб ми напрацювали вже прямо сьогодні абсолютно конкретні кроки, яким чином можна промотувати нашу продукцію за кордоном з використанням можливості наших дипломатичних місій, а також, що я рахую ще не менш важливим, це ті законодавчі ініціативи, які сьогодні є у нас в інвестиційному портфелі. Це і Закон про державну підтримку... ну, можливості, які дає Закон про державну підтримку значних інвестицій, а також індустріальні парки.

Було б непогано, щоб ми по кожній країні, де в нас хоч є навіть маленький... маленька можливість, маленька перспектива просунути українські товари, ми вже сьогодні використовували. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Приймається, Ігор Петрович, така пропозиція. Я думаю, що ми з Міністерством економіки і з Міністерством закордонних справ спробуємо знайти якийсь формат і, можливо, цьому присвятити якусь спільну нараду на годину – другу, але, напевно, вже по поверненню Тараса Андрійовича з Польщі назад в Київ.

МАРЧУК І.П. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це важливе питання. Дякую. Дякую.

Дивіться, тут підіймалося питання у листі від уряду щодо відкликання трьох проектів закону, які були згадані сьогодні щодо імпорту, щодо бар'єрів. Я бачу, що є ще Микола Брусенко з Офісу Президента.

Будь ласка, пане Микола, вам слово.

БРУСЕНКО М.А. Да, Дмитро Андрійович, дуже дякую за запрошення і можливість взяти участь в цьому цікавому обговоренні.

Дійсно експорт і для Президента, і для нашої країни – це зараз найважливіша річ, це повернення валютної виручки, це зменшення залежності від зовнішньої допомоги, яку потрібно дійсно нам проходити.

В мене ще паралельно буде одне питання до Тараса Андрійовича. Тарас Андрійович, скажіть, будь ласка, можливо, не бачите ви все-таки прорахунки у зовнішньоторгівельному блоці, коли от ЄС відкрився нам для своїх ринків, а ми як саранча кинулися там і з зерном, і з цукром, і зараз ми тільки доходимо з цієї сторони, де там квотування, ліцензування вже експорту нашого. Але, можливо, ми таким чином роздратували наших партнерів, відійшли від цивільних правил ведення торговельної гри. І бачимо, що зараз

нам все-таки 65 відсотків, правильно ви говорили, велика залежність від європейського ринку, і ЄС вводить там обмеження, які протягом 14 днів будуть приймати ці рішення. Тобто це дуже болісні для нас ці всі рішення. Це перше питання. Чи були прорахунки уряду, що, можливо, треба було готувати, ліцензувати експорт на початку нашої діяльності, коли ЄС відкрив.

Друге питання. Я хочу так, Дмитро Андрійович, охарактеризувати нашу диверсифікацію. Дійсно, Президент зараз багато участі проводить у телефонних розмовах із керівниками азійського ринку, тому що цей ринок, азійський, він не тільки брав колись нашу аграрну продукцію, а брав товари з великою доданою вартістю, це і вагони, і тому подібне, і зараз є можливість на ці ринки виходити, саме повертатися з цією продукцією на азійські ринки. Тому що, наприклад, Узбекистан, Казахстан, вони зацікавлені в оновленні вагонопarkу свого, залучатимуть європейські кредити. Росіяни знаходяться, їхні виробники, під санкціями. І тут якраз можливість, ми зараз напрацьовуємо ці механізми, щоб саме в рамках європейських кредитів азійські країни брали наші там вагони і продукцію з великою доданою вартістю. Так що я вам дякую за можливість.

Якщо можна, Тарас Андрійович, будь ласка, по прорахунках, як ви бачите.

КАЧКА Т.А. Я думаю, що це насправді таке риторичне питання, тому що у нас насправді торгівля не така патерналістська в плані ролі держави, у нас справді кожен експортер виймає свою стратегію щодо експорту. Я думаю, що насправді цей режим вільної торгівлі, а також поведінка ринкова на наших експортерів вони фактично дали величезний досвід всім без винятку, в тому числі і нашим компаніям. І питання полягає не стільки в тому, що там вводяться певні обмеження, скільки в чому полягає сама дискусія. Тому що, я думаю, що треба розуміти, що триматися на повному доступі з Європейським Союзом на односторонніх заходах з боку Європейського Союзу, це не зовсім, як це, не зовсім життєздатна політика кожен рік щось поновлювати. І тому, очевидно, що кожен раз ми чіпляємось в те, що є там ті чи інші перестороги, наприклад, вибори або там інтереси якоїсь країни, або якась ситуація локального характеру.

Тому головне фактично – це те, що ми насправді... майже півтора роки тому ми говорили з Європейським Союзом про те, що треба перейти на нормальні домовленості в рамках Угоди про асоціацію, а не на односторонній режим. І на жаль, оце, власне, те, що ми тільки зараз до цього підходимо, це є великою проблемою. Тому що це для експортерів не дуже щось міняє, але для передбачуваності торгової політики міняє дуже багато. Але тут є низка фактів. Тобто не можна сказати, що ми про це не говорили, ми про це досить активно говорили, проте політично в Європейській Комісії було легше говорити про

продовження односторонніх заходів там ще рік тому, ніж про перехід на рамки Угоди про асоціацію. Тому, так, це таке проблемне питання, але зараз воно якраз таки десь вирішується.

Плюс до того всього питання в тому, що я все ж таки вірю, що наші компанії і бізнес завжди розумніші за державну, якою б вона гарною не була. І я думаю, що питання там ліцензування, якогось там контролю, воно потрібне лише, коли ми розуміємо чітко проблему, в чому ця проблематика полягає. Тому що якщо ми наперед запроваджуємо те чи інше ліцензування, то це бізнесом сприймається як непотрібне втручання в ринок. І тому тут у нас теж той факт, що ми йдемо, застосовуємо ті чи інші обмеження чи регулювання торгівлі лише, коли реагуємо на проблему, це правильний підхід, тому що інакше ми вже б давно перетворилися в таку адміністрацію, яка б керувала торгівлею. Нам треба створювати можливості для розвитку експорту, а не керувати цим експортом. Так що так. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Колеги, можна тоді попросити, Тарас Андрійович, вас зокрема ще фінально уточнити по листу від уряду щодо цих трьох проектів законів, ви просили їх зняти.

КАЧКА Т.А. Прохання досить просте. Тобто ми подали ці законопроекти, точніше, група народних депутатів з нашим... Дмитро Давидович щось хоче сказати, Дмитро Андрійович.

КИСЛЕВСЬКИЙ Д.Д. Так, так, Тарасе Андрійовичу, тоді ви, будь ласка, це ж я просто надалі руку підняв, щоб мене голова бачив.

КАЧКА Т.А. Ясно. Добре. Ці законопроекти були подані, вони в силу того, що почалася війна в нас, вони відійшли на другий план, тим більше, що справді в нас дуже сильно переорієнтовувалася економіка і торгові потоки, і лише зараз ми фактично повертаємося до активної роботи по антидемпінгових розслідуваннях, по інших, по захисних заходах, ми бачимо, що від бізнесу починають надходити запити. І з огляду на те, що в нас є дуже така делікатна домовленість з Європейським Союзом, що наша політика в цій сфері має повністю відповідати, що ми маємо максимально слухатись Європейський Союз, навіть не лише формально відповідати, ми на рівні уряду розробили законопроекти, які є де-факто євроінтеграційними по цих питаннях, тобто вони повністю повторюють європейську практику. І з огляду на те, що ясно, що по правилах

регламентних ми не можемо їх зареєструвати від уряду до тих пір, поки є законопроекти з відповідним фактично тим самим предметом регулювання в Верховній Раді, то ми звернулися з проханням відкликати ці три законопроекти, які були раніше подані, і організувати роботу, власне, вже на основі урядових законопроектів з тим самим предметом регулювання.

Головна відмінність носить чіткий політичний характер. Ми хочемо забезпечити максимальну відповідність європейським практикам і це дозволить нам зняти будь-які проблемні дискусії з Європейським Союзом, які зазвичай дуже прискіпливо ставиться до застосування будь-яких торгових заходів. От, власне, така мета, таке прохання. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зрозуміло. Дякую.

Дмитро Давидович.

КИСИЛЕВСЬКИЙ Д.Д. Дякую, Дмитре Андрійовичу.

Колеги, в мене запитання наступне. Оскільки я співавтором оцих трьох законопроектів, які зараз пропонується відкликати, я не маю нічого проти їх відкликання по ось якій причині. Ці законопроекти, вони дійсно розроблялись Міністерством економіки, і через певні процедурні особливості вони були внесені ще на початку каденції групою депутатів, в тому числі мною. Але після того, як ми їх внесли, ми провели ряд консультацій з ринком. І ми не зрозуміли, і ринок не зрозумів, яку саме конкретно проблему торгового захисту ці законопроекти мають на меті вирішити. І оскільки такого розуміння не з'явилося, то ці законопроекти ми, м'яко кажучи, не дуже активно рухали, тому що ми не розуміли, для чого приймати законопроект, якщо не зрозуміло, яку саме проблему він має вирішити. Тож у зв'язку з цим, не маючи заперечень проти того, щоб їх відкликати, у мене є два питання до шановного Тараса Андрійовича.

Питання перше. Яку конкретно проблему мають вирішити ці законопроекти, які пропонуються урядом на заміну цього? Навіть три запитання, вибачте. Чи були обговорення з ринком, особливо з тими суб'єктами, які займаються захистом внутрішнього виробника, чи вони розуміють їх логіку, і чи будуть працювати ці законопроекти? І третє питання, воно таке, більш практичне. Ми бачимо, що з моменту повномасштабного вторгнення, власне, застосування законодавства про торговий захист, зокрема робота комісії, МКМТ (Міжвідомчої комісії з міжнародної торгівлі), воно було, м'яко кажучи, не дуже активним. Тож, почувши в словах Тараса Андрійовича, що є намір інтенсифікувати цю роботу, то коли запрацює МКМТ і чи відновиться регулярність роботи комісії? Дякую. Такі запитання.

КАЧКА Т.А. Дякую за запитання. Хочу відразу... Ми вже майже з вами дві години працюємо. Дякую за увагу.

КИСИЛЕВСЬКИЙ Д.Д. Ми вас давно не бачили, і раді вас бачити.

КАЧКА Т.А. За увагу і терпіння вислуховувати мої розлогі відповіді. Я перепрошую за те, що зловживаю вашим часом. По-перше, ми обговорювали з ринком, зокрема з Федерацією роботодавців, ці законопроекти, тому що там збирався клуб юристів, які найбільш практикують в цій сфері, і ми відповідні уточнення робили. Треба розуміти, що ці законопроекти...

КИСИЛЕВСЬКИЙ Д.Д. Тарас Андрійович, вибач, це попередній. Ці, наскільки мені відомо, ні.

КАЧКА Т.А. Ці, ні. Ці теж.

КИСИЛЕВСЬКИЙ Д.Д. Мені всі сказали, що їх ніхто не бачив.

КАЧКА Т.А. Всі, добре. Давайте поіменно, хто не бачив і хто має побачити. Тобто теж питання. У мене є інформація, що з федерацією... Не важливо.

Головна політична відмінність. У нас зараз діють закони, тобто чому було це цікаво і в 20-му році, і зараз тим більше. У нас з вами діють зараз закони про захист національного виробника в редакції 98-го року. Це досить застаріле законодавство, з якимось дуже надто загальним підходом до врегулювання тих чи інших питань. Тому в нас є інтерес модернізувати це законодавство, тому що в нас є практика, да, і досить активна судова. Треба розуміти, в чому сам інтерес застосування антидемпінгових заходів, тому що це дає можливість застосувати мита і засоби, які йдуть далі ніж максимально можливе мито на продукцію, яке може встановити Верховна Рада, виходячи з наших зобов'язань в СОТ. Тому тут є інтерес до цього законодавства.

В нас є дуже вузьке коло людей, які практикують. Тобто фактично 4-5 юридичних фірм, які практикують. Тому якщо хтось не бачив, ми можемо ще раз зробити раунд переговорів, це справді досить вузьке коло, це буквально 4-5 юридичних фірм, які найбільше на цьому спеціалізуються. Це фактично "Астерс", "Саєнко Харенко", "Ілляшев та Партнери", можливо, "Гесторс" і там ще дві-три фірми, які можуть через міжнародні компанії цим займатися. Тому тут, в принципі, якщо ми спираємося на думку

юридичного кола, воно досить вузьке, це можна в рамках комітету ще раз там слухання провести з приводу... тому що саме вони формують думку.

Ми позиції, які висловлювалися цими експертами в цих питаннях, намагалися врахувати. Але наша мета... і плюс ми пройшли урядову всю процедуру, треба розуміти, що ми вивішували на обговорювання місяць, ми реально, тобто не поспішаючи, там через уряд пройшли, через всі ці речі, дали можливість всім погодити міністерствам, відомствам, на сайті обговорювали з громадськістю і так далі. Тому тут нема ніякої там таємничості в цих законопроектах. Але головна політична мета полягає в тому, щоб на період, коли ми є країною-кандидатом в Європейський Союз, мати законодавчу базу максимально наближену до європейських норм, тому що Європейський Союз, він від імені всіх 27 держав-членів застосовує ці антидемпінгові заходи і захисні заходи, в тому числі і проти української продукції, так. Тобто там по металургії тій самій, те, що було.

І якщо ми будемо застосовувати в цей період проти них заходи, нам важливо щоб не було ніяких політичних претензій. Тому що що робить там Європейський Союз? Він відразу виносить на політичний рівень, там на рівень розмови з Прем'єр-міністром або з Президентом, говорить, що у вас там практики розслідувань інакші, тому не треба застосовувати той чи інших захід. І це було і раніше, а зараз це буде ще більше. І тому наша політична мета – фактично мати процедури максимально ідентичні Європейському Союзу і сказати, що ми йдемо по цих процедурах і, будь ласка, підтримуйте нас, тому що зрештою, я думаю, що географія, тобто це вже відповідаю чи на третє ваше питання з приводу роботи міжвідомчої комісії, в нас до війни ключовим фронтом протидії була: Росія, Білорусь, тобто незважаючи... тобто на... особливо білоруські товари.

Зараз ми, очевидно, бачимо, що таким головним фронтом це буде Китай і Туреччина, але час від часу будуть пробиватися і європейські товари, особливо там хімічної галузі і так далі. І зараз ми бачимо, що нарешті виробники почали звертатися із заявами про відкриття розслідувань. Тобто ми відчуваємо, що активна робота вона, власне, не забариться. Сподіваємося наприкінці цього, на початку наступного тижня, в залежності від графіку Юлії Анатоліївни провести засідання комісії. Далі вже є зміст і матеріал, з яким можна працювати інтенсивніше.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Давайте ми...

КИСИЛЕВСЬКИЙ Д.Д. Дмитре Андрійовичу, дозвольте коротку пропозицію?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Давайте. Давайте будемо вже підводити ризику. Дякую.

КИСИЛЕВСЬКИЙ Д.Д. Моя пропозиція на базі комітету провести обговорення з фаховим середовищем стосовно тих законопроектів, які напрацьовані урядом, те, що Тарас Андрійович запропонував. Мені здається, це якби додасть нам потім підтримки у разі позитивних намірів просувати ці законопроекти. Я готовий взятися за організацію такого обговорення.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Приймається абсолютно пропозиція. Я вважаю, що адекватна і викликам часу. Тому, Дмитре Давидовичу, тоді, будь ласка, організуйте. Добре?

КИСИЛЕВСЬКИЙ Д.Д. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Микола Брусенко. І якщо більше у колег немає ніяких запитань до Тараса Андрійовича, я думаю, що будемо закінчувати. Будь ласка.

БРУСЕНКО М.А. Дмитре Андрійовичу, дійсно, пропозиція Дмитра Давидовича слухна, потрібно створювати, напрацьовувати робочу групу, бо ці три закони – це як торговельна біблія, Тарас Андрійович не дасть збрехати. І ми зараз повністю підтримуємо позицію і Мінекономіки, і Дмитра Давидовича щодо напрацювання дійсно ефективних механізмів вдосконалення. Тільки єдине прохання, щоб держава не втратила механізми і не передавати це на аутсорсинг юридичним компаніям. Тобто ми також готові долучатися до напрацювання. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Супер! Дякую, колеги.

Я залюбки підтримаю, як я сказав, цю пропозицію і сам прийму участь в цьому як колишній співробітник однієї з юридичних компаній, які Тарас Андрійович озвучив, і людина, яка так само зацікавлена в тому, щоб ця біблія застосовувалася активніше і була адекватна і викликам часу, і новим умовам, в яких ми опинилися. Тому, добре, тоді приймається. Дмитро Давидович тоді організаційно, я думаю, що це забезпечить. Колеги, а нам потрібно проголосувати.

І ще раз повторює, шановні члени комітету, є ще питання чи уточнення до Тараса Андрійовича Качки? Добре.

У мене тоді прохання, Тарасе Андрійовичу, перед тим, як ми проголосуємо, ще раз по 20 числу, бо це справді важливо, щоб від вашої сторони надійшло все-таки нам уточнення у вигляді або позиції по співпраці з ІNТА і взагалі по цьому тріалогу, про який ви говорили, ІNТА, Рада ЄС, щодо цих от поправок депутатів Європейської народної партії. І взагалі щодо позицій, які нам конкретно потрібно як українській стороні, зі своєї сторони підсилити, підсвітити або звернути особливу увагу європейських колег для того, щоби полегшити в тому числі і вам продовження цих переговорів. Окей? Дякую дуже, дякую. Супер.

Тоді переходимо до голосування. Шановні колеги, у нас за результатами доповіді заступника міністра економіки України - Торгового представника України Качки Тараса Андрійовича є пропозиція інформацію щодо торгівлі між Україною та державами-членами ЄС, виклики і можливості для подальшої співпраці взяти до відома. Прошу голосувати.

Будь ласка, Буймістер.

Кисилевський.

КИСИЛЕВСЬКИЙ Д.Д. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Кицак.

КИЦАК Б.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колтунович.

Кубів.

КУБІВ С.І. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Магомедов

МАГОМЕДОВ М.С. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Маріковський.

МАРІКОВСЬКИЙ О.В. Маріковський – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Марчук.

МАРЧУК І.П. За, Марчук.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Мовчан.

МОВЧАН О.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Наталуха – за.

Руцишин.

РУЦИШИН Я.І. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Таруга.

Шевченко.

ЛІЧМАН Г.В. Шановний пане голово, я не почула, я – за, якщо що, чи було.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ганна Василівна, вибачте, я, може, пропустив справді. Лічман – за. Дякую.

Таруга.

Шевченко.

Янченко.

Дякую. Всі – за, окрім тих, хто відсутній і не голосував.

Тарас Андрійович, дуже дякуємо ще раз вам за ваш час і вашу роботу. Пропонуємо робити наші зустрічі і дискусії частішими, щоб ви відчували, що підтримка у вас зі сторони парламенту теж є.

КАЧКА Т.А. Дуже дякую. І дуже дякую за увагу і за те, що ми стільки часу провели разом. Запрошуйте. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Дякую дуже.

Друзі, нам тоді потрібно відповідно до домовленостей з урядом і щодо їхнього листа по відкликанню цих трьох проектів законів, і з того, що нам прояснив і Дмитро Давидович, і Тарас Андрійович, тепер перейти до розгляду питання зняття з розгляду проектів законів 4132, 4133, 4134.

Тому відповідно давайте почнемо з 4132. Є необхідність взагалі ці питання обговорювати, чи, я думаю, вже ми, в принципі, все обговорили?

Кубів. Давайте голосувати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, я теж думаю, що не лишилося що обговорювати.

_____. Да, голосуємо. Давайте голосувати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре. Тоді, значить, за результатами обговорення та керуючись частиною другою статті 95 Закону України "Про Регламент Верховної Ради України", пропоную ухвалити рішення рекомендувати Верховній Раді України зняти з розгляду проект Закону України про захист демпінгового імпорту (реєстровий номер 4132) як такий, що втратив актуальність. Прошу голосувати.

Буймістер.

Кисилевський.

КИСИЛЕВСЬКИЙ Д.Д. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Кицак.

КИЦАК Б.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колтунович.

Кубів. Кубів!

Лічман.

ЛІЧМАН Г.В. Лічман – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Магомедов.

КУБІВ С.І. Кубів – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Магомедов теж – за.

МАГОМЕДОВ М.С. Магомедов – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Маріковський.

МАРІКОВСЬКИЙ О.В. Маріковський – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Марчук.

МАРЧУК І.П. За – Марчук.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Мовчан.

МОВЧАН О.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Наталуха – за.

Руцишин.

РУЦИШИН Я.І. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тарута.

Шевченко.

Янченко.

Дякую, колеги. Тут всі – за. Рішення прийнято.

Наступне питання те саме, але це 4133. За результатами обговорення та керуючись частиною другою статті 95 Закону України "Про Регламент Верховної Ради України" пропоную ухвалити рішення рекомендувати Верховній Раді України зняти з розгляду проект Закону України про захист від субсидованого імпорту (реєстровий номер 4133) як такий, що втратив актуальність. Прошу голосувати.

Буймістер.

Кисилевський.

КИСИЛЕВСЬКИЙ Д.Д. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Кицак.

КИЦАК Б.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колтунович.

Кубів.

КУБІВ С.І. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Лічман.

ЛІЧМАН Г.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Магомедов.

Маріковський.

МАРІКОВСЬКИЙ О.В. Маріковський – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Маріковський – за.

Магомедов.

МАГОМЕДОВ М.С. Магомедов – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Марчук.

МАРЧУК І.П. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Мовчан.

МОВЧАН О.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Наталуха – за.

Руцишин.

РУЦИШИН Я.І. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тарута.

Шевченко.

Янченко.

Дякую, колеги.

І останній проект закону, який нам потрібно зняти з розгляду, – це проект Закону 4134. За результатами обговорення та керуючись частиною другою статті 95 Закону України "Про Регламент Верховної Ради України" пропоную ухвалити рішення рекомендувати Верховній Раді України зняти з розгляду проект Закону України про захисні заходи (реєстровий номер 4134) як такий, що втратив актуальність. Прошу голосувати.

Буймістер.

Кисилевський. Кисилевський!

Кицак.

КИЦАК Б.В. За.

КИСИЛЕВСЬКИЙ Д.Д. Кисилевський – за, Дмитро Андрійович.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Дякую.

Колтунович.

Кубів.

КУБІВ С.І. Кубів – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Лічман.

ЛІЧМАН Г.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Магомедов.

МАГОМЕДОВ М.С. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Маріковський.

Марчук.

МАРЧУК І.П. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Мовчан.

МАРІКОВСЬКИЙ О.В. Маріковський – за.

МОВЧАН О.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Мовчан – за. Маріковський – за.

Наталуха – за.

Руцишин.

РУЦИШИН Я.І. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тарута.

Шевченко.

Янченко.

Дякую, колеги. Це питання так само ухвалено, рішення прийнято, всі "за", окрім тих, хто не голосував та відсутній.

Далі, останнє питання, по суті, порядку денного перед "Різним", це затвердження рекомендацій слухань у Комітеті з питань економічного розвитку на тему: "Пріоритети та виклики діяльності малого та середнього бізнесу в контексті відновлення України", які відбулися 07 лютого цього року. Значить, у нас багато колег з комітету були на цих слуханнях тут присутні, члени різних експертних рад і громадських організацій. Колеги, чи є необхідність обговорювати це питання, чи є бажуючі виступити з цього приводу?

Добре. Можемо рухатися далі тоді.

РУЦИШИН Я.І. Якщо можна, одне слово з приводу слухань.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ярослав Іванович, будь ласка.

РУЩИШИН Я.І. Шановний пане голову, шановні члени комітету! Ми тоді домовились на цих слуханнях, що наступні слухання, оскільки, за браком часу ми не змогли якісно обговорити ...*(Не чути)* питань вводити тематичними. Тому я би просив секретаріат, напевно, наш це записати собі для того, щоб ми ...*(Не чути)* кількість питань. І також регулярними, приблизно раз в квартал, щоб такі зустрічі були.

Такі досягли домовленості. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Супер. Дуже слухна пропозиція. Дякую, Ярославе Івановичу.

МАРЧУК І.П. Дмитро Андрійович, якщо дозволите, я ще теж декілька слів.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, Ігор Петрович.

МАРЧУК І.П. Дивіться, зараз Міністерством економіки готується стратегія розвитку малого, середнього бізнесу. Я теж долучений до цього процесу і думаю, що було б доцільним, якщо ми як представники економічного комітету взяли участь у обговоренні цієї стратегії, надання відповідних пропозицій. Тому я можу це спілкування організувати в рамках нашого комітету, тоді у нас буде можливість вносити, на наш погляд, необхідні пропозиції щодо розвитку мікро, малого і середнього бізнесу в Україні. Така пропозиція.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ігор Петрович, чудова пропозиція. Тоді попрошу вас зайнятися організаційною стороною цього питання і долучити інших членів комітету. Добре?

МАРЧУК І.П. Так, дякую, Дмитро Андрійович.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Чудово.

Колеги, тоді рухаємося по цьому питанню наступним чином. У нас з метою вирішення організаційних питань щодо забезпечення їх виконання, беручи до уваги положення пункту 2 частини першої статті 15, пунктів 1, 3 частини першої статті 49, частини п'ятої статті 50, частини другої статті 52 Закону України "Про комітети Верховної Ради України", пропоную ухвалити наступні рішення.

Перше. Схвалити рекомендації слухань у Комітеті Верховної Ради України з питань економічного розвитку на тему: "Пріоритети та виклики діяльності малого та середнього бізнесу в контексті відновлення України".

Друге. Направити рекомендації Голові Верховної Ради України, Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики, Комітету Верховної Ради з питань правоохоронної діяльності, Комітету Верховної Ради з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування, Кабінету Міністрів України та іншим зацікавленим сторонам для їх розгляду та вжиття відповідних заходів і контроль за виконанням цього рішення залишаю за собою.

Відповідно ставлю на голосування і пропоную ухвалити щойно озвучене рішення.
Прошу голосувати.

Буймістер.

Кисилевський.

КИСИЛЕВСЬКИЙ Д.Д. Кисилевський – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Кицак.

КИЦАК Б.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колтунович.

Кубів. Кубів Степан Іванович.

Лічман.

ЛІЧМАН Г.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Магомедов.

КУБІВ С.І. Кубів – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Степан Іванович, дякую.

Магомедов.

МАГОМЕДОВ М.С. Магомедов – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Маріковський.

МАРІКОВСЬКИЙ О.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Марчук.

МАРЧУК І.П. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Мовчан.

МОВЧАН О.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Наталуха – за.

Руцишин.

РУЦИШИН Я.І. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тарута.

Шевченко.

Янченко.

Дякую, колеги.

МАРІКОВСЬКИЙ О.В. Маріковський – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, все є, врахований голос.

Рішення прийнято. Колеги, дякую.

Друзі, у нас лишилося "Різне". У мене кілька позицій по "Різному".

Перша. Я хочу нагадати, що у нас це спільне засідання з ІНТА, з Європейським комітетом з питань торгівлі, про який ми багато сьогодні говорили на засіданні з Тарасом Качкою, він відбудеться вже 20 числа. Велике прохання все-таки податися тим, хто хоче взяти слово. Напишіть, будь ласка, в чат, хто хотів би виступити. У нас деякі колеги вже звернулися з таким проханням. Я прошу, щоб у нас не було сюрпризів.

КИЦАК. На яку годину буде засідання?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Секретаріат напише в чат зараз всю інформацію. Я думаю, що... і в тому числі перелік спікерів теж буде зазначений, на 11:30 попередньо буде це засідання 20 числа.

КИЦАК. У нас же ж буде сесійне засідання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я думаю, що ми зможемо попрацювати щонайменше першу годину, тобто з 11:30 до 12:30, і о 12:30 у нас якраз закінчатся виступи і всі ці інші процеси в залі і розпочнеться засідання Верховної Ради. А засідання двох комітетів триватиме всього годину.

КУБІВ С.І. Пане голово, це завтра, в середу 11:30, так?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так. Так, Степане Івановичу.

Тому сьогодні, ще раз повторююсь, будь ласка, до 13 години дня надайте свої пропозиції в чат або Вікторії Павлівні напишіть, або Тетяні, хто хоче взяти слово і виступити. Так, це перша позиція, яку я хотів нагадати вам по "Різному".

Друге. У нас оновився склад радників комітету, позаштатних консультантів, так званих радників. Я запрошую вас активно так само долучати фахових людей, експертів до цього складу. Але окрім цього я би запропонував регулярно проводити з ними зустрічі. У кого буде таке бажання приєднуватися хоча б на годинку раз на місяць на певну таку нараду, скажемо так, з позаштатними консультантами-радниками для того, щоб, власне, вислуховувати якісь їхні пропозиції щодо законотворчої, законопроектної діяльності комітету і ділитися такою інформацією.

У нас пропозиція, зокрема, проводити таку нараду кожного четвертого понеділка. Тобто щоб ми знали всі складом комітету, що у нас кожен четвертий понеділок є така нарада з радниками. А далі уже кожен вирішуватиме, чи він буде до неї долучатися, чи ні.

І першу таку нараду відповідно є пропозиція провести 25 березня щодо якраз викликів, з якими стикаються українські товаровиробники під час торгівлі з Європейським Союзом. Тому по цьому теж є ось така пропозиція.

Далі. Є прохання і пропозиція провести ще один круглий стіл, але з компаніями не лише українськими, але іноземними, які зараз працюють в Україні, щодо використання цими компаніями інструментів економічних щодо стимулювання їх діяльності. Мова де про "5-7-9", мова йде про індустріальні парки, мова йде про "інвестиційні няні", тобто

цікаво в тому числі, як іноземці користуються, чи вони взагалі знають про те, що в Україні діють такі програми.

Щодо національних товаровиробників у нас розпочався такий, достатньо активний процес підтримки, і окрема площадка створена "Купуй українське". І ми з вами приділяємо дуже багато уваги цьому. Але є іноземні інвестори, які вклали реальні гроші вже в економіку України, і цікаво з ними поспілкуватися, чи вони знають про діяльність таких програм, і чи вони ними користуються. Якщо ні, то чому вони ними не користуються або чому вони про них не знають. Тобто мова йде про Carlsberg, Nestle, JTI, Philip Morris, ще якісь компанії.

Тому є пропозиція затвердити відкриту дату щодо проведення круглого столу: "Діалог з міжнародними компаніями про інвестиції в українську економіку в умовах війни". Тому це нам важливо, тому що ми постійно говоримо про те, що відновлення вже зараз, і давайте залучати інвестиції, й інвестиції мають бути підтримані. Так от цікаво послухати від тих, хто вже інвестував в Україну, чи вони таку підтримку відчують і знають про неї відповідно від держави.

Нам це потрібно проголосувати, да? Колеги, ставлю тоді на голосування пропозицію затвердити круглий стіл, затвердити проведення круглого столу "Діалог з міжнародними компаніями про інвестиції в українську економіку в умовах війни" з відкритою датою. Прошу голосувати.

Буймістер.

Кисилевський.

КИСИЛЕВСЬКИЙ Д.Д. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Кицак.

КИЦАК Б.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колтунович.

Кубів.

КУБІВ С.І. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Лічман.

ЛІЧМАН Г.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Магомедов.

Маріковський.

МАРІКОВСЬКИЙ О.В. Маріковський – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Марчук.

МАРЧУК І.П. За, Марчук.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Мовчан.

МОВЧАН О.В. Мовчан – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Наталуха – за.

Руцишин.

РУЦИШИН Я.І. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тарута.

Шевченко.

Янченко.

Добре, дякую. Є рішення.

МАРІКОВСЬКИЙ О.В. А можна одну ремарку? Якщо можна долучити мене до організації по Чорноморському регіону, я запросив би інвесторів.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так... звісно. Давайте тоді секретаріат вас долучить, Олександр Валерійович.

МАРІКОВСЬКИЙ О.В. Дуже дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

І, колеги, ще останнє, в нас є запрошення Проекту ЄС – публічні закупівлі, про зустріч із членами комітету і представництвом ЄС. Я думаю, що ми в чаті спільну дату якусь узгодимо і ті, хто цікавиться цим напрямком публічних закупівель, я думаю, що я запрошую, буде достатньо цікава зустріч, приєднатися до неї.

У мене все. У кого ще є пропозиції по "Різному", друзі?

МОВЧАН О.В. Да. Дмитро Андрійович, я хотів уточнити по радниках комітету щодо долучення позаштатних радників, Іллю Михайлова.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так.

МОВЧАН О.В. Це ви сказали, що в нас оновився, це вже з ним, чи нам треба проголосувати?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні-ні-ні, треба проголосувати його кандидатуру, Олексій Васильович.

МОВЧАН О.В. Тоді, шановні колеги, я прошу включити Іллю Михайлова позаштатним радником нашого комітету. Ми з ним працюємо, вже скоро буде 5 років, по наших законопроектах, в першу чергу що стосується публічних активів державного сектору економіки. Тобто це і приватизація, Закон "Про оренду" разом писали, Закон про зміни в приватизацію, корпоративна реформа, зараз ми працюємо по Господарському кодексу, його відміні. І ще так виглядає, що будемо працювати, тому його вклад дуже великий в результати нашого комітету, саме інтелектуальний вклад. Тому я буду просити вас підтримати. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Олексій Васильович. Знайомий із Іллею, справді, дуже ресурсна людина, тому залюбки підтримаю. Як його по батькові?

МОВЧАН О.В. Володимирович.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Володимирович.

Колеги, будуть пропозиції чи заперечення з приводу цього, чи можемо проголосувати?

Я тоді ставлю на голосування пропозицію включити Михайлова Іллю Володимировича до складу позаштатних консультантів-радників комітету. Прошу голосувати.

Буймістер.

Кисилевський.

КИСИЛЕВСЬКИЙ Д.Д. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Кицак.

КИЦАК Б.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колтунович.

Кубів.

КУБІВ С.І. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Лічман.

ЛІЧМАН Г.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Магомедов.

Маріковський.

Марчук.

МАРІКОВСЬКИЙ О.В. Маріковський – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Мовчан.

МОВЧАН О.В. Мовчан – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Марчук.

Магомедов.

Наталуха – за.

Руцишин.

РУЩИШИН Я.І. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тарута.

Шевченко.

Янченко.

Ще раз, Маріковський. Магомедов.

Добре. Всі – за. Дякую.

МАРІКОВСЬКИЙ О.В. Маріковський – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Все, супер.

МОВЧАН О.В. Дякую, шановні колеги.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Олексій Васильович.

Пропозиції ще по "Різному" у кого є, прошу їх озвучувати.

Якщо немає ні в кого, то тоді, напевно, будемо дякувати вам за ваш час і за вашу участь сьогодні, і за вашу роботу.

Дякую, колеги. Тоді всім дякую, хто долучився, хто сьогодні знайшов час і можливість. Тоді до наступного разу.

Ще раз дякую всім. Гарного дня.

Слава Україні!